

PRÍHOVOR K 30. VÝROČIU ZALOŽENIA ČKR

Praha, 16.2.2023

*Dr. h. c. prof. Ing. Rudolf Kropil, PhD.
prezident Slovenskej rektorskej konferencie*

Vaša magnificencia, rektor MUNI a predseda Českej konferencie rektorov prof. Bareš, pán prezident EUA prof. Murphy, excelencie, vážený predseda senátu parlamentu ČR, predseda a členovia vlády ČR, páni prezidenti a viceprezidenti rektorských konferencií, magnificencie, vážené rektorky a rektori, ctení hostia!

Chcem Vás pozdraviť v mene prezídia a členov Slovenskej rektorskej konferencie na dnešnom slávnostnom zasadnutí, ktorým si pripomíname 30. výročie vzniku a existencie Českej konferencie rektorov. Pripomíname si tak 30 rokov Vašej práce pre českú akademickú sféru, študentov a zamestnancov, ale aj celú českú a určite aj európsku spoločnosť.

Hneď na úvod chcem zdôrazniť, že s veľkým rešpektom vnímam pozvanie predsedu Českej konferencie rektorov a možnosť vystúpiť pred týmto auditóriom. Aj toto je potvrdením, že českí a slovenskí rektori majú nielen spoločnú československú históriu, ale aj výborné vzťahy a univerzitnú spoluprácu. Naše rektorské konferencie sa konštituovali na pôde Klubu rektorov českých a slovenských univerzít. Vždy sme mali s Vami priateľské vzťahy a viedli otvorenú diskusiu. Pravidelne sa stretávame v dvojročných intervaloch, naposledy v júni minulého roka tu v Prahe. Navyše predseda Českej konferencie rektorov prof. Bareš sa zúčastnil nášho slávnostného zasadnutia v historickej budove Primaciálneho paláca v Bratislave v decembri minulého roka, za čo mu aj z tohto miesta ďakujem.

Vždy, keď sa vraciam do Prahy alebo Brna, už mnoho rokov ako člen viacerých vedeckých rád, spomeniem si aj na študentské časy, keď sme sa tu zúčastňovali celoštátnych federálnych študentských vedeckých konferencií. A keďže Praha je aj naše bývalé hlavné mesto, necítim sa tu ako cudzinec. A toto je typické pre väčšinu slovenských rektorov, ale aj obrovské množstvo slovenských vysokoškolských pedagógov a vedcov. Ale prepojenia a spolupráce sú ešte širšie. V rámci regiónov, strednej Európy, Európy, či sveta.

Prezident Európskej asociácie univerzít Michael Murphy sa k nám prihovril za najvýznamnejšie vysokoškolské združenie v Európe, ktoré dnes spája viac ako 800 európskych univerzít zo 49 krajín a v ktorom máme taktiež česť sa stretávať a spolupracovať. A tu je potrebné hľadať priority, ktoré z európskej spolupráce vychádzajú. Nemôžem nespomenúť, že naša európska asociácia zdôrazňuje, že čím viac akademických slobôd a autonómie univerzity majú, tým lepšie výsledky vo vzdelávaní a vo vede aj pre spoločnosť dosahujú.

Dovolím si konštatovať, že v histórii činností ČKR a pôsobenia vysokých škôl boli ostatné dva roky jedny z najnáročnejších nielen na školách, ale aj v celej spoločnosti. Globálna pandémia ochorenia Covid-19 mala výrazný dopad na vysokoškolské vzdelávanie, na výskumnú, vývojovú, umeleckú a ďalšiu tvorivú činnosť. Vysoké školy aj v ČR ako jedny z prvých inštitúcií pripravili systém v boji s pandémiou, ktorý možno považovať za začiatok správneho prístupu zvládania pandemickej situácie. Vysoké školy predstavovali v spojení s mobilitou vysokoškolských študentov ohniská vážnych rizík.

Spomínam si na rozhovory a spoločné vyhlásenia našich konferencií s vtedajším predsedom ČKR prof. Skleničkom. Zložitosť situácie sa však nezastavila. Po pandemickej situácii pred takmer rokom sa k tomu pridal konflikt na Ukrajine, konflikt, ktorý si ešte pred pár rokmi nikto z demokraticky zmýšľajúcich ľudí ani nevedel predstaviť.

30 rokov, ktoré si pripomína nielen Česká konferencia rektorov, ale aj Česká republika, si dovoľím hodnotiť ako úspešné, napriek súčasným mimoriadne zložitým bezpečnostným a ekonomickým podmienkam. Vašej krajine sa hospodársky darí, životná úroveň obyvateľov je dnes výrazne vyššia ako pred 30 rokmi, či pred Nežnou revolúciou. Vaša krajina je atraktívna pre mnohých občanov iných krajín, ktorí sa rozhodli tu žiť, študovať, založiť si rodiny.

V dnešnej dobe si ale uvedomujeme oveľa viac ako pred pár rokmi, že ďaleko dôležitejšie je to, či žijeme v slobodnej, demokratickej krajine, kde sa dodržiavajú ľudské práva a slobody. V krajine, kde obyvatelia žijú v mieri. Dnes žiaľ vidíme, že sloboda a mier nemusia byť ani v Európe samozrejmosťou. Podpora, ktorú česká spoločnosť a prirodzene aj české vysoké školy vyjadrujú a poskytujú Ukrajine, je významná. Domnievam sa, že vysoké školy v celom našom regióne si uvedomujú jej dôležitosť nielen pre napadnutú krajinu, ale aj pre nás všetkých.

Ak hodnotíme ostatných 30 rokov, rozhodne možno konštatovať, že nielen ČR, ale aj českým vysokým školám sa darí napredovať. Ste súčasťou Európskeho vzdelávacieho a výskumného priestoru. Vaše univerzity sa presadili v náročnom konkurenčnom prostredí, sú atraktívne nielen pre domácich, ale aj zahraničných študentov. Pre Vašu krajinu vychovávate špičkových absolventov, Vaši zamestnanci produkujú nové poznatky, nové významné vedecké výstupy, publikácie, patenty, inovácie. Vzástol počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí, ktorí patria k elite národa. Je nepopierateľné, že vysoké školy majú intelektuálny a kultúrny prínos pre českú spoločnosť. Rovnako dôležitý je aj ich ekonomický, sociálny a environmentálny prínos.

Doba, v ktorej práve žijeme, je iná ako spred 30 rokmi. Rozvoj určujú a budú určovať podmienky 4. priemyselnej revolúcie, robotizácia, automatizácia a umelá inteligencia. S tým budú súvisieť ďalšie spoločenské zmeny. Zmení a mení sa trh práce, vznikajú nové povolania a ďalšie ešte len vzniknú. Dnes ani nevieme povedať, aké povolania budú potrebné o 10, 20 či 50 rokov. Dokumentujú to ostatné desaťročia, kedy sa rebríček TOP 10 najvýznamnejších povolání úplne zmenil.

Hovoríme o potrebe vychovávať „študenta 2030+“. Absolventi by mali ovládať tzv. kľúčové kompetencie 4K: kritické myslenie, komunikáciu, kolaboráciu a kreativitu. Európska asociácia univerzít nám rozumne odporúča, aby sme naše univerzity formovali ako inštitúcie *bez múrov*. Európska komisia ponúka účasť v univerzitných konzorciách novej generácie, na jej základoch sa môžu sformovať budúce elitné európske univerzity. Ale je tu aj agenda digitalizácie, zeleného prechodu, otvorenej vedy, strategickej autonómie a bezpečnosti a ďalšie vážne podnety pre nasledujúce obdobie. Dámy a páni, budúcnosť vysokoškolského sektora vôbec nevyzerá nudne.

Práve preto by som chcel apelovať na akademické obce. Musíme aj my dnes na vysokých školách naprieč európskymi krajinami prijať požadované zmeny formulované spoločnosťou, musíme čeliť výzvam a hľadať naše miesto v 21. storočí. Nezabúdajme, že naše inštitúcie sú ešte vždy miestom slobodného myslenia, hľadania pravdy a formovania mladej generácie. Toto je potrebné udržať ako univerzitnú prioritu vo všetkých krajinách, v mnohých, dokonca európskych, to ani dnes nie je také jednoduché. A na to by sme nemali zabúdať ani my, akademici, ale ani politici.

Na záver by som rád poďakoval všetkým akademickým spolupracovníkom z ČR, ktorí sa zaslúžili o rozvoj aj našich slovenských vysokých škôl a univerzít. A nebolo ich málo.

V mene členov Slovenskej rektorskej konferencie chcem popriať ČR, Českej konferencii rektorov a tiež českým vysokým školám, ich rektorkám a rektorom, ale aj zamestnancom a študentom, aby ste boli úspešní, aby sa Vám darilo plniť Vaše poslanie, a aby ste ako spoločnosť napredovali. Nech Vaše vysoké školstvo, aj napriek zložitým podmienkam, napreduje a zaznamená ďalší rozvoj v prospech mladej generácie a celej českej a európskej spoločnosti v duchu hodnôt demokracie, humanizmu a tolerancie!

Ďakujem za pozornosť!